Бярозка

№ 8/2012(1011)

bjarozka@mail.ru
vk.com/club 34570145

Маладыя таленты Глыбоччыны

Фота Рагнеда Малахоўскага.

* * *

Мая Радзіма — гэта бусел белы,
Які лунае ў чысціні нябёс.
Сцяжынка ў лесе, яблык пераспелы,
Квяцісты луг, духмяны сенакос.

Мая Радзіма — гэта хата ў вёсцы,
Што туліцца у квецені садоў.
Дубровы шум, лісточак на бярозцы
І поўны кош тугіх баравікоў.

Мая Радзіма — гэта нашы продкі
За намі сочаць з глыбіні вякоў.
Дух Каліноўскага, Рагнеды, Цёткі
Заўсёды будзіць у нашчадкаў кроў.

Мая Радзіма — гэта мова маці,
Што льецца ціхім спевам ручайка.
І гэты спеў — найлепшае багацце
Для ўсіх дзяцей, ва ўсіх вяках.

Спрадвечны дом

Прыгожы вечар, ціхі ранак,
Раса празрыстая, як лёд.
Мая Радзіма, мой світанак,
Дзе творчасці, душы узлёт.

Мядовы жнівень, снежны люты,
А ў ліпені — блакітны лён...
Забудзе сэрца ўсе пакуты,
Бо тут — Радзіма, тут — мой дом!

Мой горад

Люблю цябе, мой родны горад...
Спакоем тут усё атулена.
І летам сонечным, і ўзімку
Я тут знайду цяпло матуліна.

Завулкаў ціхіх, вуліц людных
Спляліся ніці непарыўныя.
Навокал — подых год мінулых,
Сучасных дзён жыццё вірлівае.

Як сімвал веры, непакорнасці
Два старажытныя тут Храмы.
Шлях глыбачан, шлях да духоўнасці
Сюды вядзе ад сэрца прама.

Крысціна ХІЛЬКО

Новы стыль

Зіма. Вецер дзьме ў вокны, у класе холадна, дзеці сядзяць у куртках.
Настаўніца пытаецца:
— Што гэта ў вас за стыль адзення?
— Палярны, — чуецца ў адказ.

«Заела»

Ірына Паўлаўна дужа дэталёва тлумачыла тэму ўрока. Пасля яго ў буфет прыбеглі дзве вучаніцы. Адна кажа другой:
— Што тут самае салодкае, тое і куплю.
— Ты такая ласуха? — здзіўлена пытаецца другая.
— Не. Ірыну Паўлаўну «заядаць» буду.

За старанне — сырнікі!

— Калі ты добра прачытаеш гэту старонку ў кнізе, я спяку твае любімыя сырнікі, — стараецца заахвоціць маці дачку-першакласніцу.
Дачка-старшакласніца тут жа прапануе:
— Мама, давай добра прачытаю старонку я.

Кацінная «лазня»

Кот ад пуза наеўся рыбы і мые пысу. Гаспадыня заахвочвае:
— Кот, кот, за вухам чорна!
Кот чхае. Дачка каменціруе:
— Чхаць ён хацеў, мамачка, на тваю падказку.

Рагнеда ЮРГЕЛЬ

Рамонкавая арыфметыка

Фатаграфавалі нябёсы. Дакладней, яна фатаграфавала блакітна-ружовую бясконцасць, а Ён — Яе. Такую летнюю, цёплую, самую ягоную. Найстройвала аб'ектыў, прыжмурвалася — такой і запомніў Яе Яго фотаапарат. Цяпер гэты фотаздымак «трымае» на халадзільніку магніцік-сардэчка.

Пахла свежай скошанай травой. Яны спыніліся, зачараваныя вечарам. Пальцы спляліся, і сярод гэтага бязмежжа дзве постаці «напісалі» літару «м», якая паціху растваралася на палосцы далягляду. Мама, мора, маляваць, маладосць, мы...

На заднім сядзенні аўтамабіля прыемна пах сакавіты букет, што сабралі з палявых кветак. Рамонак красаваўся і ў Яе валасах.

Змянілі Сцінга на радыё: Ён хацеў паслухаць надвор'е на заўтра, каб запланаваць нешта, пакуль невядомае Ёй. Закідвала Яго пытаннямі і здагадкамі наконт планаў, але маўчанне суразмоўцы толькі дадавала азарту. Віншаванні і пажаданні не хацелі саступаць месца навінам.

Пасля прывітання «для самай рамонкавай і самай каханай дзяўчыны» вядучую змяніў Сцінг. Рамонкавая перадала яму «дзякуй» за віншаванне пацалункам у шчаку.

Рамантыку замяніў экстрым. Стрэлка спідометра наблізілася да адзнакі «160». Яна давярала Яму, а Ён — Ёй. Узаемнасць. На першым святлафоры спыніліся і, не пакідаючы аўто, памяняліся месцамі. Галоўнае, каб бацькі не даведаліся, што Яна сядзела за рулём, бо аўташкола была пакуль толькі ў планах.

Гадзіннік паказаў 22.22. Загадалі жаданне, адно на дваіх: каб лета ніколі не заканчвалася. І па прыступках, што вялі ў пад'езд, пабеглі босыя ножкі.

— Пакуль што яно збываецца, — думаў Ён, гледзячы на здымак пад сардэчкам і набіраючы рамонкавую, каб сказаць, што па ўсходнім календары ёлку ў гэтым годзе лепш упрыгожыць усё ж сінімі ліхтарыкамі.

Ён любіў зіму. Сёлетні студзень дакіне Ёй яшчэ адзіначку, і Ён стане старэйшым за Яе... усяго толькі на пятнаццаць. Простая рамонкавая арыфметыка...

Ганна ЛУКАШЭВІЧ

Даруй, бярозка, або Урок жыцця

— Расці, бярозка, — сказала белагаловая дзяўчынка і пагладзіла маленькай ручкай тоненькі ствол дрэўца.

— Будзе расці разам з табою, — сказаў дзядуля, які стаяў побач.

Дрэўца хутка набірала сілу і цягнулася сваімі галінкамі да сонейка. Бярозка радавалася, што хутка стане высокай, стройнай, кучаравай і зможа захінуць ад непагадзі і пякучых промняў сваю маленькую сяброўку. Але нядоўга цешылася яна: як лёс чалавека залежыць ад Госпада, так і лёс дрэва — ад чалавека.

Зазлаваўшыся, што бярозка абагнала яе ў росце, дзяўчынка зламала пышную верхавіну. Заныла скалечанае болем цела. Па белым твары пацяклі бяс-

колерныя слёзы. З мальбой працягнула бярозка рукі-галінкі да нябёсаў, просячы даць ёй сілы, каб выжыць, і даравання маленькаму чалавечку за бяздумны ўчынак.

— Трэба зрэзаць бярозку, навошта на двары такая калека, — сказаў бацька.

— Няхай глядзіць усё жыццё, калі зламала, — словы маці дзяўчынкі былі памілаваннем для дрэўца.

Ішлі гады. Побач з бярозкай вырас прыгажун-клён і такая ж стройная, ганарлівая і какетлівая ліпа. Дрэўцы гаманілі паміж сабой, а скалечаная бярозка панура маўчала.

Аднойчы дзяўчынка захварэла. Цэлымі днямі яна не выходзіла са двара. Сумная, яна тулілася да шурпатага ствала бярозкі, а тая шапацела лісточкамі, паіла яе сваім сокам, забаўляла, як магла, і хутка дзяўчынка паправілася. З таго часу, куды б яе не закідваў лёс, яна, калі вярталася дадому, заўсёды прыходзіла да бярозкі: расказвала ёй пра сваё жыццё, давярала дзявочыя тайны, гладзіла сваю сяброўку і казала: «Ты самая лепшая, самая надзейная, мая бярозанька».

Каляндар прагартаў дзесяцігоддзі. Пад бярозкай стаяла пасівелая жанчына, а побач — яе маленькая ўнучачка-шчабятушка. Яна не разумела, хто пакрыўдзіў яе бабулю і чаго тая плача.

У вачах малой было столькі даверу і шчырага спачування, што жанчына ўпершыню адважылася расказаць унучачцы пра той сарамлівы боль, які тачыў яе сэрца амаль пяць дзясяткаў гадоў.

Дзяўчынка нічога не сказала, толькі мацней абняла бабулю. А назаўтра з раніцы яна разам з татам спяшалася ў лес — за маленькай унучачкай для бабулінай бярозкі.

*Кацярына **МАЛЕЙ***

Навука кахаць і з людзьмі кантактаваць

Ведаеце, сапраўды вельмі прыгожа і правільна тое, што многія нашыя love story нічым асаблівым не сканчваюцца. І тое, што завецца «няшчаснае каханне»... Чаму б і не, уласна кажучы? Сакрэт і палёгка ў тым, што ў «няшчасным каханні» зусім няма нічога няправільнага!

Таямніца рок-паэзіі

Аліне — чатырнаццаць. Яшчэ не было ў яе жыцці каханага. І яна чакае... Ну, калі ўжо пачне, як кажуць у народзе, з кім-небудзь сустракацца?

З Андрэем Аліна сустрэлася ў сацыяльнай сетцы. Андрэй проста цудоўны! Разбіраецца ў музыцы, грае на гітары. Аліна ўжо сто разоў перагледзела ягоныя фотаздымкі. Там, дзе ён з вуснамі нафарбаванымі, у жаночай сукенцы, — тая фотасесія проста супер! Андрэю дваццаць гадоў. І як жа прывабна, як неспасцігальна — дваццаць гадоў! Ды і тое, што ён не з Мінска, а з Гродна... Гродна, Гродна, таемны горад! Там людзі па-іншаму неяк жывуць, там — Андрэй!

А яшчэ «ДДТ» — самы ўлюбёны гурт Андрэя. Аліна, з думкамі пра яго, усе альбомы «ДДТ» праслухала: і раннія, і позднія — усе! Цяпер і яна «ДДТ» больш за ўсё любіць! І, напэўна, упершыню ў жыцці Аліна ўсю загадкавасць, нейкую незямную святасць і тонкасць рок-паэзіі адчула. Усе гэтыя сусветы, у спевах якія... Штось небудзённае гэта, ну, проста таямніца нейкая. «ДДТ», Андрэй... Музыка іх аб'ядноўвае!

Але асабіста ніколі яны не бачыліся. Два месяцы ў сацыяльнай сетцы перапісваюцца. Напрыканцы студзеня ў яго сесія... Як жа гэта прывабна, чароўна: вучыцца на праграміста і здаваць сесію! Яно не з яе, Алінінага жыцця, а з чужога, неспазнанага, пра якое можна марыць.

Першае спатканне

Аліна на ўсё жыццё запомніць той нядзельны студзеньскі вечар, званок дамафона...

— Аліна? — пачуўся прыемны мужчынскі голас.

Божа, як жа прыгожа: яе імя — не хлапечым, а гэткім дарослым голасам дваццацігадовага Андрэя. Голасам, у якім, як і ў рок-паэзіі, — таямніца.

— Так, — прамармытала Аліна.

— Можа, пабачымся? — працягваў Андрэй.

— Не ведаю, — разгубілася Аліна, хаця ад яго да яе — чатыры паверхі ўсяго.

— Ну?

Паўза.

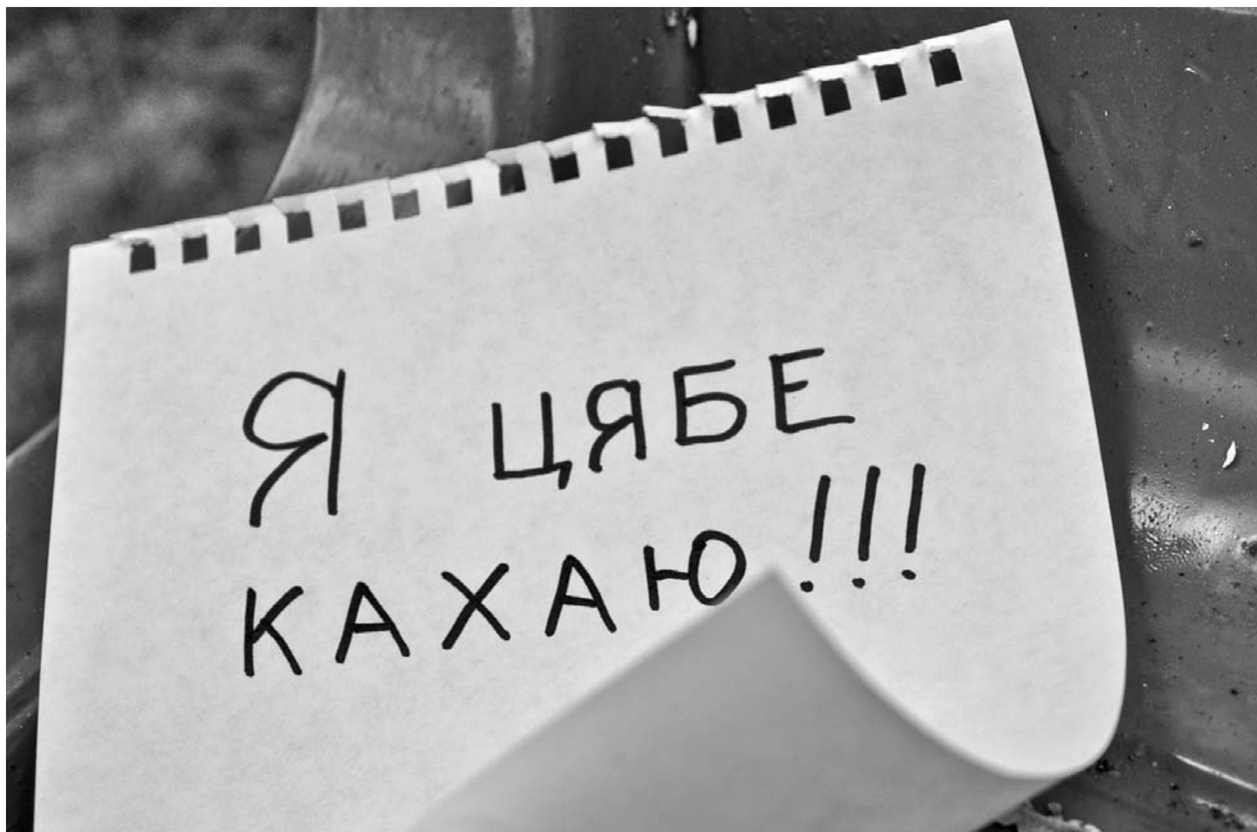
— Я хутка выйду, — паміраючы ад страху, вымавіла нарэшце Аліна.

Выбегла з кватэры. Неяк атрымалася сябе супакоіць, пакуль ехала ў ліфце. На першым паверсе страх амаль знік. Заставаўся інтарэс: менш хвіліны, і яна ўбачыць яго — таго самага Андрэя з Гродна!

...З вялікім чорным мехам у руках Андрэй стаяў на прыступках пад'езда. Завушніца ў вуху, светлыя космы па плячо. І мілая, дабрадушная ўсмешка...

Пайшлі гуляць — па студзеньскай прасторы зімовага вечара... Размова не асабліва ладзілася. Аліну гэта напружвала, і яна з дыскамфортам думала пра саму сябе: «Я не ўмею несціхана лапатаць з дрэнна знаёмымі людзьмі і, напэўна, гэта самая вялікая праблема. Заўжды зайздросціла людзям, якія лёгка ідуць на кантакт».

Карацей, пашпацыравалі з гадзінку. Не зусім маўчалі, вядома, але ж і горным ручаём гутарка не лілася. Аліна адчувала сябе неяк няёмка... Ды, зрэшты, гэта было першае ў яе жыцці спатканне. І не з якім-небудзь аднакласнікам, а з дваццацігадовым Андрэем з Гродна!

Фота Рагнеда Малахоўскага.

Андрэй правёў Аліну да пад'езда. Гэта было прыемна, гэта было ўпершыню ў яе жыцці: усе гэтыя асаблівасці шпацыра з хлопцам... І ты неяк па-новаму адчуваеш сябе, адчуваеш сябе дзяўчынай! Паціснулі адно аднаму рукі.

— Я табе на тыдні патэлефаную, — сказаў ён і, абхапіўшы Аліну рукамі, цмокнуў яе ў шчаку.

— Пакуль, — прамармытала яна і, сціскаючы ў руках падарунак Андрэя — дыск «Мясцовага часу», беларускага рок-гурта канца 80-х, ніколі яшчэ не чутага, накіравалася да дзвярэй.

«Я дурная... — думала пра сябе Аліна. — Я не змагла паказаць сябе цікавай...»

Паўночы Аліна не магла заснуць ад уражанняў пасля першага ў жыцці спаткання.

Пасля яна чакала званка, жадала зноў пачуць гэты «самы прыгожы ў свеце голас» — а ён не тэлефанаваў... Ды і стасункі ў сацыяльнай сетцы разладзіліся. Але дзяўчына яшчэ доўга слухала дыск «Мясцовага часу» і думала пра Андрэя...

Быць вучнем — гэта нармальна!

Нельга назваць першае спатканне Аліны зусім няўдалым. У ім няма нічога няправільнага і дрэннага! Гэта быў проста досвед. Вучоба жыць, вучоба кантактаваць з супрацьлеглым полам. Так, Аліна разгубілася і была незадаволена сабою... Але ва ўзросце Андрэя, калі ёй будзе гадоў дваццаць, ёй будзе лягчэй сустракацца, знаёміцца, весці размовы... І «свой хлопец» у яе з'явіцца тады, калі прыйдзе Патрэбны Час.

Андрэй падараваў Аліне таямніцу рок-паэзіі, якую яна не была здольна адчуць дагэтуль. Але чаму ж ён так і не патэлефанаваў? Чатырнаццацігадовая Аліна была яшчэ «зялёная» для Андрэя. Ды і не было для яго гэта спатканне першым, хвалюючым і такім важным, як для Аліны.

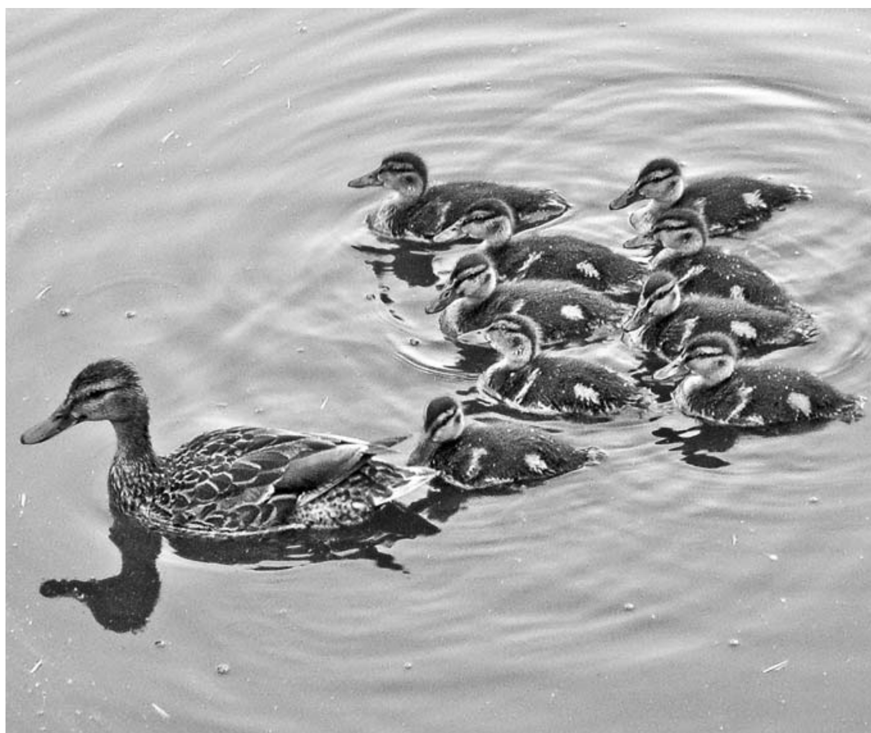
Калі давяраеш жыццю, не баішся сваіх памылак і быццам бы няўдач, калі згаджаешся быць вучнем, тады ўсё становіцца нашмат прасцей!

Кацярына БЕЗМАЦЕРНЫХ

Мама

Фота Рагнеда Малахоўскага.

Мама... Як пяшчотна, клапатліва і ласкава гучыць гэта магічнае слова. Мама — гэта анёл, пра якога мы заўсёды забываем, але яна ніколі не забывае пра нас. Яна заўсёды гатова выслухаць, дапамагчы. Яе залатыя рукі і неацэнныя слёзы ратуюць нават у той момант, калі ўрачы кажуць, што няма шансаў... Мама — гэта сонейка, якое будзе свяціць нам, нават калі на вуліцы ідзе дождж. Мама — гэта такі чалавечак, які застаецца ў сэрцы назаўсёды. Мама заўсёды гатова прыйсці на дапамогу. Мама — гэта новае жыццё, гэта аддуха. Мама — гэта само шчасце, наша пуцяводная зорачка, якая дапамагае вызначыцца ў жыцці, зразумець, чаго мы жадаем, і дамагчыся гэтага. Мама — гэта чалавек, які любіць нас заўсёды: там, у жывоціку, або там, на нябёсах... Яна дорыць нам падарункі не толькі з нейкай нагоды, але і без яе. Яна цешыцца нашаму поспеху разам з намі, а калі мы хвалюемся, то яна хвалюецца больш за нас. Мама заўсёды нас чакае. Яна аддае ўсю сябе нам, дзецям. Але што яна атрымлівае ўзамен?

Як рэдка мы ёй тэлефануем, ведаючы, што яна хварэе. Вядома, у нас жа сур'ёзныя справы, мама пачакае. Як часта мы пакідаем яе на другім плане. Але ж яна прабачыць, яна заўсёды прабачае, яна ж мама. А што яна адчувае ў той момант, калі мы на яе сварымся, а потым сыходзім? Напэўна, боль... З кожным нашым крыкам у яе на часткі раздзіраецца сэрца, з кожным жудасным учынкам з'яўляецца сівы волас на скронях. І хто пасля такога асмеліцца

сказаць, што ён не любіць гэтага святога чалавека? А яна нас заўсёды чакае: чакае, калі мы з’явімся на свет, калі пачнём хадзіць, скажам першае слова, атрымаем першую адзнаку. Яна са слязьмі радасці на вачах глядзіць на нас, бо мы ўжо так выраслі. А мы ўсё кудысьці спяшаемся, не даем ёй наглядзецца на нас. Яна пра штосьці просіць, мы абяцаем выканаць гэта, а потым забываем, але мама нас усё роўна любіць і прабачае. Падняўшыся рана, яна на дыбачках праходзіць міма нашага пакоя, каб не шумець, не разбудзіць, а мы... Падняўшыся раней за яе, уключаем музыку, бегаем па хаце, гучна размаўляем па тэлефоне, крычым... Мы з такой непавагай ставімся да таго, хто любіць нас больш за сябе, больш за сваё жыццё.

Але ўсяму калі-небудзь прыходзіць канец. Бо час так хутка ляціць... Часта хочацца крыкнуць: «Стоп, жадаю пачаць усё спачатку», але разумееш, што гэта не гульня, а рэальнае жыццё, і чарнавога варыянта няма... А гады, яны ж не спыняцца, і з кожным пражытым годам мама старэе. Але мы і тады можам то накрычаць на яе, то спецыяльна не ўзяць трубку, калі яна тэлефануе. Але ж хваляванне не ідзе ёй на карысць. Мы не разумеем, што мы робім... На колькі б лягчэй стала маці, калі б яе дзеці ведалі, што не шануем мы маму толькі тады, калі яна ў нас ёсць, калі яна з намі, але варта ёй сысці назаўжды — і ты прадасі душу д’яблу, толькі б ізноў яна апынулася побач, але тады ўжо будзе позна. Крычы не крычы, плач не плач, а маму не вярнуць. І ўсё, што табе застанецца — гэта папрасіць на яе магіле прабачэння за сваю няўвагу, свае дурныя ўчынкі і адпусціць... назаўсёды...

Шануйце маці! Яны не вечныя...

Анастасія БЕЛАРУСАВА,
15 гадоў, Барысаў

● **Слоўнік-алоўнік**

Даганяты

Даганяты — «той, хто даганяе».

«Натоўп **даганятых** усё гусцеў, з'яўляліся новыя людзі — з падворкаў, ці, што далучаліся да тых, што беглі наперадзе».

Васіль БЫКАЎ

А хлопцы і дзяўчаты выказалі такое азначэнне «**даганятага**»:
Андрэй Строцаў: «Той, хто толькі што нешта нарэшце зразумеў».
Маргарыта Грыгаровіч: «Нехта накшталт праследавацеляў альбо людзі, якія ідуць наўздагон».
Таня Грын: «Той, хто шпарка даганяе!»

Бег

У нас стагнаць і плакаць не прынята,
Калі табе пабеглі наўздагон.
Быць можа, ты таксама **даганяты** —
І некага схапіў даўно ў палон.

За вокнамі і сценамі — свабодна,
Няма ні слоў, ні думак у душы.
І хочацца нам бегчы доўга-доўга,
Нібыта мы да радасці бяжым.

Мінуў той час, дзе бег нам быў гульнёю,
Дзе радасна і плакаць, і стаяць.
І хочацца крануцца даланёю,
Як кожнаму цяпер — свабодным стаць.

Душы ж, быць можа, варта азірнуцца,
Каб зноўку гэта ўсё назваць гульнёй.
У сонечных абдымках апынуцца,
І высветліць, што ў іх свабодна ёй.

Верш Касі ГЛУХОЎСКАЙ,
малюнак Вольгі АЛЕЙНІКАВАЙ

Кацярына БЕЗМАЦЕРНЫХ

Агу, джэнтльмены!

Чытаеш часам кніжку ці глядзіш фільм пра мінулыя часы — і заўважаеш: былі раней сапраўдныя галантныя юнакі! Яны ўражвалі сваімі добрымі манерамі. Вядома, бо тады было модна і прэстыжна называцца джэнтльменам. А што цяпер? Ці існуюць тактоўныя джэнтльмены? А можа іх наогул ужо няма? Зніклі, як дыназаўры! Ці проста змяніліся хлопцы, як змяняецца ўсё вакол.

Мая апытанка

Спачатку я вырашыла спытаць пра гэта саміх хлопчыкаў і дзяўчынак:

Дзіма, 14 гадоў:
— Я думаю, што джэнтльмены ёсць. Напэўна, імі не нараджаюцца. Усё залежыць ад выхавання і сям'і. Для мяне гэта такія людзі, якія сочаць за сваімі паводзінамі, не дазваляюць сабе нічога лішняга і проста застаюцца самімі сабой у любой сітуацыі.

Віталіна, 15 гадоў:
— Не. Я амаль упэўнена, што такіх хлопчыкаў ужо няма: абыходлівых, уважлівых, разумных. Хутчэй за ўсё джэнтльмены сустракаюцца сярод больш старэйшых па ўзросце людзей.

Аня, 17 гадоў:
— Вядома, ёсць. Джэнтльмены заўсёды былі і будуць. Праўда, сама назва «джэнтльмены» злёгку састарэла.

Апытаўшы каля 17—20 падлеткаў, я зразумела, што дзяўчыны чамусьці не асабліва вераць, што джэнтльмены ў XXI стагоддзі яшчэ існуюць. Як жа так? Хлопчыкі між іншым не адмаўляюцца імі быць (прынамсі на словах).

Практычнае даследаванне хлопчыкаў

Затым я вырашыла правесці «следчы» эксперымент: зрабіць нашым хлопчыкам практычную частку. І вось — вынікі:

1) Практычна ўсе хлопчыкі прытрымваюць і адчыняюць дзверы ў грамадскіх месцах дзяўчынкам.

2) Ішла з цяжкімі торбамі — і ні адзін хлопчык не прапанаваў дапамагчы паднесці іх. Вырашыла праверыць: а можа, гэта толькі мне так не пашанцавала? Не! Напэўна, за цэлую гадзіну я ўбачыла толькі 3—5 выпадкаў, калі хлопчык дапамагаў несці сумку, ды і тое маме.

3) А потым я сядзела на лаўцы ў парку і назірала за ўсім, што адбываецца. І вось што зацікавіла мяне. Ішла жанчына з кнігамі, спатыкнулася і ўпала. Пабіла калені і парвала адну з кніг. Але насустрач ёй ішла кампанія маладых хлопцаў, якія дапамаглі «пацярпелай» і нават аказалі першую медыцынскую дапамогу.

Галоўная выснова

Дзяўчынкі! Больш верце хлопчыкам і больш звяртайце ўвагі на іх добрыя бакі. А галоўнае — будзьце або заставайцеся сапраўднымі ледзі! Але і вы, нашыя «высакародныя джэнтльмены», часцей узгадвайце пра свае добрыя манеры.

Алена БІРУКОВА, 16 гадоў, Мінск

Маленькае жыццё

Сёння Дзень народзінаў маёй мамы, дзявятага мая. Я, з пузам, набітым салатай, залез у ванну. Набраў цёплай вады і акунуўся ў яе, трымаючы ў руках электронную кнігу. Мяне займае адзін раман, звязаны з праблемай класавай няроўнасці.

Прайшло каля гадзіны. Мне крыху надакучыла чытаць пра бедных вуглякопаў, што працуюць у жахлівых умовах за грашы, і я адклаў рыдэр, каб крыху адпачыць. І раптам маю ўвагу прыцягнула даволі звычайная, але ўсё ж займальная карціна: маленькі павучок паўзе па кафлі ў бок ванны. Спачатку я жартаўліва пачаў упрошваць яго павярнуць, але ён мяне не паслухаў. І вось ён дасягае ванны і, амаль упаўшы ў ваду, хапаецца лапкамі за сценку, потым пачынае падымацца ўверх, але кожнае яго намаганне, з-за гладкай паверхні, заканчваецца саслізгваннем з небяспекай трапіць у ваду. З-за маёй любові да ўсяго жывога і дрэннай дасведчанасці ў вобласці павукападобных я ўсур'ёз пачаў хвалявацца. Я ж не ведаю, як моцна павуку можа нашкодзіць вада. Я некалькі разоў падстаўляў палец, каб перамясціць павука ў бяспечнае месца, а ён ні разу нават не паспрабаваў прыняць маю дапамогу. Павук быў такі ганарысты, быццам Напалеон, які захапіў Тулон. Банапарт памёр у адзіноце, зняволены і адрэзаны ад усяго свету. Так і бедны павучок перакуліўся цяпер у вялікае «возера», што нясе для яго толькі бессэнсоўную пустэчу. Як толькі павук трапіў у ваду, ён адразу прыняў форму шарыка, у якога немагчыма было разгледзець часткі яго маленькага цела. Хутка, але акуратна я падняў гэту безжыццёвую істоту і паклаў побач з сабой на кафельную плітку. У надзеі, што ён яшчэ будзе дыхаць, я сказаў: «Божа, толькі не памірай!» Гэтыя словы, нягледзячы на змест, не гучалі пафасна. Але павук не паслухаў маёй мальбы і застаўся ляжаць на кафлі ўсё так жа — шарыкам на кропельцы вады. Я не шкадаваў пра тое, што здарылася так, як шкадаваў бы, калі б загінуў хтосьці з людзей. Па-мойму, тыя, хто шануе жыццё іншых людзей, але не цэніць жыццё жывёл, не могуць цаніць жыццё па-сапраўднаму.

Пасля некалькіх марных спроб абудзіць свае пачуцці я зноўку ўзяў кнігу, і жорсткі свет Эміля Заля імгненна паглынуў мяне. Перад тым, як вылезці з ванны, я ўзгадаў пра свайго беднага сябра і машынальна павярнуў галаву да яго смяротнага ложа. Павук быў ужо не зусім там. Ён, стоячы на сваіх лапках, ганарыста адвярнуўся ад мяне і глядзеў удалечыню.

— Ф-у-у-х, дзякуй Богу!

Вітольд ГЛУШЫЦКІ, 16 гадоў, Мінск,
малюнак Алісы МАТАВІЛАВАЙ

Выратаваная адзінота

Фота Рагнеда Малахоўскага.

На мяжы 50—60 гадоў у Савецкім Саюзе з'явілася «спеўная паэзія», альбо аўтарская песня. А праз гадоў пятнаццаць выбухнула рок-паэзія і рок-музыка ў цэлым. Рок — гэта крык самотнага чалавека, кінутага ў свет, дзе няма Бога. Герой рок-спеваў — лішняя асоба ў свеце цынічнага грамадства і «начальнікаў».

Калі ты адзін і побач нікога няма... Ратуешся музыкай! Многія не разумеюць аўтарскую песню — Булата Акуджаву, напрыклад. Не ўсе разумеюць і рок-музыку Віктара Цоя альбо Касю Камоцкую. Мне недаспадобы фанатызм да музыкаў. Але проста лёгкая сімпатыя да чалавека, яго творчасці — чаму б і не? Ты проста разумееш яго працу, разумееш яго мову — разумееш яго цалкам... Ты заўжды з ім разам, што б ні адбылося ў яго і тваім жыцці. Падтрымліваеш у думках, калі ён трапляе ў цяжкія абставіны. Так, можа твой улюбёны творца і не побач з табой, аднак... усё роўна побач!..

Фанаткі, што бегаюць за сваім кумірам — не фанаткі зусім. Ім патрэбна нейкая выгада. Такіх людзей, мякка кажучы, трэба «вылечваць»... Рок-музыкі, барды існуюць для таго, каб выратоўваць у адзіноце. А яшчэ, каб паказаць людзям тое, чаго яны не могуць заўважыць: прыгожы і цудоўны свет, поўны пяшчоты, святла, любові...

Кожны чалавек павінен заставацца верным свайму таленту. Аднак часам менавіта таленавітага чалавека абыходзяць бокам, не разумеюць за тое, што ён не такі, як усе. Не зламацца, ніколі не зайздросціць іншым і адкрывацца самому — вось што значыць творца.

Жыць, захоўваючы талент і веру ў сябе, — гэта і ёсць сапраўдны талент!

Кацярына БЯДУЛІНА

Давайце застанемся дзецьмі!

Давайце застанемся дзецьмі: будзем радавацца, усміхацца кожнаму імгненню — адкрыта і шчыра. Давайце хоць на хвіліну забудзем пра тое, што сёння нам трэба зрабіць, вырашыць, забудзем пра нашы грандыёзныя планы. Давайце проста будзем марыць ці рабіць нешта зусім звар'яцелае! Давайце зробім дзень дабрыні, адкрытасці і даверлівасці. А можна зладзіць дзень «памяці»: раскопкі сваіх дзіцячых малюнкаў і вырабаў або проста фатаграфій, зробленых зусім даўно, калі ты быў маленькі... Калі самыя важныя праблемы: «Як бы ўгаварыць бацькоў не класці цябе спаць днём?», «Як не есці гэтыя брыдкія кашы?» Тады мы ўсе былі добрыя, мілыя і незвычайна прыгожыя. Марылі толькі пра цацкі, як у Пецькі ці Машкі, альбо як хутчэй стаць дарослым, каб рабіць і купляць усё, што нам захочацца. Мы выраслі... І дзелім цяпер адно аднаго на багатых і бедных, перспектыўных і няўдачнікаў, прыгажуноў і пачвар. Крыўдзім бліжняга, ставім іншым або сабе нейкія перашкоды, хлусім і крывадушнічаем. Вядома, мы не робім толькі дрэнныя ўчынкі, але ў асноўным усе нашы дзеянні накіраваны толькі на ўласную выгаду або на вузкае кола блізкіх. Але ўсё можна змяніць: проста быць дзецьмі!

Алена БІРУКОВА, 16 гадоў, Мінск,
малюнак Алены БОСАВАЙ

Казка пра годнасць

У даўнія часы жылі-былі людзі з вялікім розумам і высакароднымі душамі. Яны доўгі час вандравалі па розных краях, шукаючы сабе месца для дому. А калі апынуліся каля Вялікай Ракі, вырашылі там застацца. Пабудавалі сабе дамы, утварылі вёску, сталі нараджаць здаровых і прыгожых дзяцей. Яны выбралі сабе ўладара па імені Мудрадум. Атрымалі веру, мову і пісьменства. І сталі народам, далёка вядомым па сумленнасці і мудрасці.

Ішоў час, а яны жылі заможна. Аднак усё добрае прыцягвае зайздроснікаў. Таму з далёкіх краёў, дзе панавалі нянавісць і нязгода, і дзе ўладаркай была Зайздрасць, пайшло навалаю племя на гэты народ. Разбуралі дамы, адбіралі дзяцей, палілі кнігі... Але народ трымаўся мужна і бязбоязна. Таму Зайздрасць наважылася знішчыць Мудрадума. І выканала свой намер. І народ, застаўшыся без уладара, вырашыў аддаць уладу яго жонцы. А жонка гэтая звалася Годнасць. У яе былі дачка Воля і сын Лёс. Так што без Мудрадума народ не прапаў, а стаў яшчэ больш трывалым. Бо Годнасць уладарыла годна — сумленна і справядліва, а сама была сціплай і шчырай. Ва ўсім дапамагала ёй дачка Воля, якую народ любіў і лічыў самай лепшай дзяўчынай на свеце.

Зайздрасць, між тым, шалеючы, спрабавала знішчыць і Годнасць, але гэта ёй не ўдалося. Яна хацела таксама ўкрасці Волю, але тая была няўлоўнай. Народ іх належным чынам ахоўваў — так, як ахоўваюць найзначнейшую спадчыну ад продкаў. Аднак Зайздрасць не супакойвалася. Яна шукала сабе шлях. Такім чынам падбухторыла Лёс: маўляў, адрачыся ад маці і сястры, а за гэта атрымаеш вечную славу і ўладу. І Лёс паверыў. Падманам ён замкнуў Годнасць і Волю ў скрыню забыцця. А сам стаў уладаром.

Народ спалохаўся новага ўладара, таму што Лёс без Годнасці і Волі — гэта Лёс са страхам. Тады праўда і надзея аказваюцца далёка, а ліха і туга побач. Зайздрасць мела дачку

Хлусню, якая па матчынай парадзе выйшла замуж за ўладара. І пры ёй уладар стаў яшчэ больш жорсткім, а народ — няшчасным. У Лёса і Хлусні нарадзіліся дачка Ашуканка і сын Бяспамятны.

Насталі тады чорныя часы. Дзень пры дні народ занепадаў усё больш. З разумнага, годнага і вольнага ён ператвараўся ў падмануты і забыты.

Не так многа часу прайшло, а Зайздрасць вырашыла пакінуць гэты край, бо зайздросціць там ужо не было чаму. Разам з ёю выбраліся ў дарогу і дачка Хлусня, унучка Падманка, таму што Лёс вельмі ім надакучыў. А той, застаўшыся з сынам Бяспамятным, адчуў вялікі жаль і раскаянне з-за таго, што ўчыніў народу. Так ён і ляжаў у пакутах. Сын зжаліўся і ўзяўся шукаць скрыню забыцця.

Знайсці яе аказалася справаю няцяжкай — яна стаяла пры дарозе. Між тым, радавацца не было чаму, бо ніяк не ўдавалася яе адкрыць. Бяспамятны сядзеў днямі каля бацькавага ложка ў надзеі, што нейкім цудам той выздаравее.

І вось аднойчы падышоў да яго малы залатавалосы хлапчына і запытаўся:

— Ці ведаеш ты Годнасць і Волю?

— Не, — адказаў Бяспамятны, — бо я нарадзіўся пазней. Але іх ведае мой бацька Лёс.

— Тады слухай мяне, — сказаў залатавалосы. — Калі хочаш, каб Лёс палепшаў, ты павінен выканаць тры заданні-пажаданні. І тады скрыня забыцця адчыніцца.

Пажаданне першае. Зрабі так, каб Лёс назаўжды забыўся пра Зайздрасць і Хлусню.

Пажаданне другое. Вярні народу Годнасць і Волю.

Пажаданне трэцяе. Не дапусці, каб мова твайго народа пайшла ў нябыт.

Сын уладара ўсё гэта выканаў. Лёс абудзіўся, устаў на ногі. Неўзабаве да яго вярнуліся Годнасць з Воляй, і сталі яны жыць шчасліва. Жывуць і цяпер. Толькі іх трэба ахоўваць ад скрыні забыцця.

Нікала БАРОЎЧАНІН,
вучань асноўнай школы імя Васы Чарапіча,
Белы Потак пад Бялградам, Сербія

Пераклад з сербскай Івана ЧАРОТЫ

Малюнак Алены БОСАВАЙ

Галоўнае — паверыць!

Быў выхадны дзень. Здаецца, можна было б пагуляць на вуліцы, пабегаць з сябрамі. Але за акном — шэры восеньскі дождж. З сумам сяджу і гляджу ў акно. Непрыкметна падыходзіць мама.

— Што здарылася, сынок? Чаму такі сумны? — сказала яна і ласкава стала гладзіць мае непаслухмяныя валасы.

— Ды, вось хацелася б на вуліцу, а тут... — расчаравана адказваю я.

— Супакойся, дарагі мой, — пяшчотна кажа мама. — У прыроды, як і ў чалавека, настрой можа мяняцца вельмі хутка. Вось табе здаецца, што ў гэту хвіліну ўсё дрэнна, а міне крыху часу, і здзіўляешся, чаму зусім нядаўна быў такі дрэнны настрой.

Слухаючы гэтыя словы, задумваюся пра сваё. Думкі пераносяцца ў недалёкую будучыню, калі давядзецца пакінуць бацькоўскі дом, усе пытанні вырашаць самому... Рэдка буду мець магчымасць раіцца з бацькамі, але ці захочацца ўвогуле прыслухоўвацца да іх парад? Я ж стану дарослым, самастойным... І ўсё ж, дзе б я ні быў, ніколі ў жыцці не забуду ласкавых матуліных вачэй і пяшчотных слоў, якія былі ў яе заўсёды, каб супакоіць, суцешыць. За адно толькі тое, што яна дала жыццё мне, майму брату і сястры, да апошніх сваіх дзён гатовы нізка кланяцца сваёй маме. Буду ёй удзячны за тое, што заўсёды знаходзіла час, каб вывучыць са мной урокі, растлумачыць тое, што часам не разумеў, дапамагчы парадай у сітуацыі, калі здавалася, што ніякага выйсця не існуе.

— Сынок, сынок, глянь у акно, — чую голас мамы і вяртаюся думкамі з будучыні ў рэальнасць.

За акном свеціць яркае сонейка. Можна бегчы на вуліцу гуляць з сябрамі. Жаданні збываюцца! Галоўнае, каб побач быў чалавек, які можа дапамагчы ў гэта паверыць. МАМА.

Андрэй ШЧАРБІЦКІ, 13 гадоў, в. Слабада, Мёрскі р-н

Льготная падпіска для ўстаноў
Міністэрства культуры і Міністэрства адукацыі
Рэспублікі Беларусь. Ведамасны льготны індэкс — 00731;
падпісная цана на 1 месяц — 24100 руб.

Індывідуальная падпіска. Індэкс — 74957. Цана на 1 месяц — 12700 руб.
Ведамасная падпіска. Індэкс — 749572. Цана на 1 месяц — 30500 руб.

Індывідуальная льготная падпіска для настаўнікаў. Індэкс — 00592.
Цана на 1 месяц — 8900 руб.

Дызайн вокладкі *Веранікі ШНІП*
Тэхнічнае рэдагаванне і камп'ютарная вёрстка *Святланы СТАРАВЕРАВАЙ*
Стыльрэдактар *Кацярына ГОЛУБ*

Рэдакцыя не ўступае ў перапіску з чытачамі, не рэцэнзуе і не вяртае дасланыя рукапісы.
Пры перадруку спасылка на «Маладосць» абавязковая.

Юрыдычны адрас: 220005, Мінск, пр. Незалежнасці, 39.
Паштовы адрас: 220034, Мінск, вул. Захарава, 19. Тэлефоны: 284-85-24, 284-41-88, 288-20-72.

Падпісана да друку 07.08.2012. Фармат 84×108 $^1/_{16}$. Папера газетная. Друк афсетны. Умоўн. друк. арк. 15,12.
Ул.-выд. арк. 13,84. Тыраж 2582 экз. Заказ 2277. Кошт нумара ў розніцу 12700 руб.

Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства «Выдавецтва «Беларускі Дом друку».
220013, Мінск, праспект Незалежнасці, 79.
ЛП № 02330/0494179 ад 03.04.2009 г.

Часопіс «Маладосць» зарэгістраваны ў Міністэрстве інфармацыі РБ. Рэг. нум. 16.

maladost@bk.ru **http://maladosc.livejournal.com**

Заснавальнікі — Міністэрства інфармацыі Рэспублікі Беларусь;
грамадскае аб'яднанне «Саюз пісьменнікаў Беларусі»;
рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова «Літаратура і Мастацтва»